

Åben skole og dannelse

”Hvilken betydning har den åbne skole for opfyldelsen af folkeskolens overordnede målsætninger, for kreativitet og dannelse i fremtidens arbejdskraft – og hvorfor er det vigtigt?”

Lars Geer Hammershøj

Ph.d. og lektor

DPU, Aarhus Universitet

Uklarheder i den åbne skole

- Uklart hvad åben skole skal bidrage til
 - Give oplevelser (underholdning)
 - Trivsel og variation; events og reklame
 - Udvikle evner (læring)
 - Bidrage til "at eleven lærer mere" (UVM)
 - Gøre erfaringer (dannelse)
 - Kunst og kultur "spiller en stor rolle i børns personlige udvikling og almene dannelse" (Jelved 2014)
- Uklart hvordan forenings-, idræts- kultur- og erhvervsliv skal bidrage
 - Koblingen mellem disse verdener og skolens verden?
- Folkeskoleloven
 - "Kan bidrage til folkeskolens formål og mål for folkeskolens fag" (§3)
 - Mål for fagene: Læring
 - Understøtte Fælles Mål
 - Skolens formål: Dannelse
 - Lyst til at lære, forståelse for kulturer, samspil med naturen, alsidig udvikling, erkendelse og fantasi, deltagelse i folkestyre, etc. (§ 1)

Hovedfokus for åben skole

- Udgangspunkt i det de har tilfælles
 - Dannelse
 - Skolen: Danne de kommende generationer til at leve i fremtidens samfund
 - Kultur: De tidligere generationers dannelse i form af skikke og forestillinger
 - NB: Kultur i bredeste forstand som 'liv' (forenings-, idræts-, kultur- og erhvervsliv)
 - Kreativitet
 - Skolen: Fremme børn og unges alsidige udvikling, fantasi, kreativitet
 - Kunst, opfindelser mv.: De tidligere generationers kreative udtryk og idéer
- Inspirerer til dannelse og kreativitet
 - Dannelse: At blive menneske i og gennem samfund
 - Ændre måde at forholde sig på til sig selv, andre og verden
 - Åbne nye verdener (dannelsesrejser)
 - Kunstens, kulturens, historiens, naturens, idrættens, foreningers, erhvervslivets karakter af 'større verden' etc.
 - Præsentere andre måder at forholde sig på (forbilleder og idealer)
 - Forholde sig åbent til det nye: Fx som kunstner og opfinder
 - Forholde sig af interesse: Fx sportsudøver eller musiker

Formålsstyret undervisning

- Åben skole bør ikke være styret af mål, men formål
 - Målstyret undervisning: Fokus på fagenes mål (læring)
 - Hvordan kan det omgivende samfund bidrage til at udvikle færdigheder og kompetencer?
 - Formålsstyret undervisning: Fokus på skolens formål (dannelse)
 - Hvordan kan det omgivende samfund bidrage til at danne eleverne til menneske i samfund ?
- Åben skole som formålsstyret undervisning
 - Generel tendens til at formål tabes af sigte
 - Fokus på mål og indhold: Kan testes
 - Problemer: Sammenhæng mellem skolens formål og fagenes mål (Rejsehold 2010)
 - Glemmer at indhold og mål skal understøtte formål: Hvorfor lære dette?
 - Konkret mulighed for at løfte formålet med skolen
 - Lave aktiviteter der direkte sigter på at realisere skolens formål
 - Dannes til menneske gennem mennesker der brænder for det de laver
 - Rejseledere der åbner nye verdener: Smitte med begejstring
 - Forbilleder der inspirerer: Præsenterer efterlignelsesværdig måder

Dannelse er dobbelt så vigtigt i dag

- Almendannelse
 - Dannelse til menneske i samfund (livsduelig)
 - Forholde sig som menneske til sig selv, andre og verden
- Professionsdannelse
 - Dannelse til arbejdskraft på arbejdsmarkedet (arbejdsduelig)
 - Forholde sig professionelt i sin profession
 - Humane ressourcer vigtigere: Interesse, dømmekraft, kreativitet
 - ”Man ansættes for det man kan og fyres for den man er”
 - Centralt aspekt: Kreativitet og innovation
 - Kreativitet: Se relevante ligheder og skabe nye kombinationer
 - Forholde sig på måder så man erfarer det nye
 - Fremme kreativitet: Inspirerer
 - Til børns kreative processer: Fx leg og humor
 - Se ligheder mellem det der eksisterer adskilt: Latter
 - Gennem generationers kreativitet: Fx kunst og opdagelser
 - Etablerer ligheder mellem det der eksisterer adskilt: Værk og idé

Tiltag

- Formålstyret undervisning i åben skole
 - Kobling mellem skolens og kulturens dannelse
 - Ikke nok med portaler med inspiration eller pakker
 - Kræver personligt engagement og forankring
 - Se mulighederne i konkrete samarbejde i forhold til dannelse i undervisningen og i det nære samfund
 - Uddannelse af kulturvejledere
 - Ligesom læsevejledere på skolerne
 - Brug for en formel rolle
 - Ambassadører for uformelt og sårbart da personafhængigt
 - Brug for uddannede i pædagogik for åben skole
 - Formålsstyret undervisning

